
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementpris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avspporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være Innsendt Innen mandag aften. — Manuskript Innen fredag aften.

INNHold: Frykt? — En forhenværende socialist som er blitt dominikaner. — Politisk antikatolisme. — Mannens hender. Den nye arbeiderencyklika. — Moderne heroer. — Til avveksling. — Varia.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Frykt?

«Prudentes estote et vigilate in orationibus».

Vær kloke og årvåkne i bønner. (I Petr. IV, 7).

Enhver vet hvordan fascismen i Italia, til tross for konkordatet, ennå setter mange hindringer i veien for den katolske aksjons frie utvikling, især blandt ungdommen. De katolske ungdomsforeninger er så å si uavlatelig gitt fascistenes vilkårligheter i vold. Fascismen vil helt mot Kirkens lære ha monopol over ungdommen og dens oppdragelse. I den katolske aksjon frykter den en opstandelse av Don Sturzios mektige Popolari-parti, et kristen-socialt parti, hvis million medlemmer, hvis talløse blomstrende sociale innretninger mot sin ophavsmanns og mot sine føreres vilje på en hensynsløs måte er blitt trent til side og opslukt av fascismen. Der hersker fremdeles, til tross for konkordatet og til tross for fascistens store fortjenester overfor Kirken, en tragisk spenning mellom de to parter, en dyp kløft mellom Vatikanet og Palazzo Venezia hvor «il Duce» regjerer og dikterer. Ordet «katolsk aksjon» virker på mange fullblods fascistere som den røde klut på tyren. Der kreves mot til å være medlem av den katolske aksjons foreninger. Sant mot krever igjen klokskap. Det var om den at Paven i anledning av «Rerum Novarum»-jubileet holdt en betydningsfull tale til representantene for den katolske aksjon i Italia og til de italienske pilegrimmer.

En utførligere gjengivelse av den vil også for våre lesere være av stor nytte og avtvinge stedse mere re-

spekt for vår Kirkes store høvding som mere enn nogen annen autoritet her i verden er gjenstand såvel for menneskenes nedverdiggende hat som for deres høyeste begeistring og hengivenhet.

Til innledning tok han sin forgjengers, den første Paves ord, som kanskje også da av Petrus blev rettet til den katolske aksjons første forkjempere: «Vær kloke og årvåkne i bønner». Tiden krever sannelig, og det i ganske særlig grad, forbillede og utøvelse av denne største blandt de kardinale dyder. Kardinale dyder. *) Det vil si det moralske livs bærende kraft. Det er allerede meget, det. Men hvad man sjeldnere legger merke til er at klokskapen ikke er den annen, ikke den tredje, ikke den fjerde blandt disse dyder: de er ikke ordnet på en vilkårlig, men på en *logisk* måte. Klokskapen er og må være den *første*, akkurat etter den orden som man lærte det i sin barndom: klokskap, rettferdighet, måtehold, styrke. Klokskapen kan aldri undværes. Den må av meget viktige grunner gå forut for de andre. De andre dyder holder i virkeligheten op å være dyder og utarter enten ved mangel eller ved overdrivelse, hvis de ikke ledes av klokskapen. Således f. eks. styrken som uten klokskap så snart går

*) Fra det latinske ord: *cardo*: hos de gamle Romere: dørtapp.

over til voldsomhet. Rettferdigheten blir uten klokskap en utålelig rigorisme. Måtehold kan uten klokskap utarte til den usleste gjerrighet: dette viser at klokskapen aldri hverken *kan* eller *må* mangle . . .

Er den nødvendig for alle, så er den først og fremst nødvendig for dem som har ledelsen, for dem der — som Filippus Neri sa når han gav råd til dem som hadde med vanskelige personer å gjøre — må ha innsikt og omdømme for sig selv og for andre. Heller ikke må den mangle hos ungdommen. Det er især når veien blir bratt, når føret blir vanskelig, når omstendighetene blir mere innviklede, at også klokskapen må vokse forholdsvis.

Men også klokskapen har sine grenser, og også den, hvis den ikke er akkurat slik som den *skal* være, kan lett utarte. Styrke uten klokskap kan lett gå over til voldsomhet. Men klokskap uten styrke kunde lett gå over til å bli noget av det som er en av de elendigste ting i verden: frykt. . . .

Det er ikke denne «fryktsomme» klokskap som Paven mener. Den klokskap som han mener er frukten av våre hjerters himmelfart i forening med Kristi hjerte.

Med Augustinus må også vi utrope: «Ascendamus corde . . .», «la oss stige op med våre hjerter . . .» Lytte må vi til Kristi ord: «*Noli timere . . .*» «*Frykt ikke!*» Bort med frykten. Vi tåler ikke de bange. Er det noget sted hvor frykt ikke passer, så er det i den katolske aksjons og alle dens forgreninger. *Frykt ikke, ti frykt forvirrer ideene og formørker synet på tingene.* Se der to viktige ord, to viktige prinsipper: «Vær klok» og «frykt ikke» . . . Den klokskap som flere ganger nevnes i den hl. Skrift: Guds barns klokskap, Åndens klokskap, som ikke må være, og som ikke er kjødets sene, tunge, sykelige og egoistiske klokskap, men den årvåkne ånds klokskap, som kan skjelne og som vet hvad der foregår og hvad der sies. Bort med frykt, med *enhver* frykt, undtagen *én*: *Guds frykt.* «Venite filii, timorem Domini docebo vos» . . . «Herrens frykt». Det er frykten for å fornærme, å bedrøve Faderen, frykten for ikke nok å ære Faderen: det er den frykt som utelukker hver annen. Den som frykter Gud, frykter hverken menneskene eller det menneskelige. Så vidt Paven.

Dt er visstnok ord som først og fremst vedkommer dem som tar del i den katolske aksjon, men det vilde også være godt om de forskjellige statsautoriteter i de forskjellige «katolske» (sic.) land vilde legge litt

merke til dem. Så vilde de kanskje innse at deres anti-katolske politikk «a priori» er dømt til fiasko. «Hvo som frykter Gud, frykter ikke menneskene og det menneskelige».

En virkelig katolikk frykter *aldri*, ti han vet at han tilhører den stridende Kirke, ecclesia militans. Han vet også at denne Kirkes vei her på jorden uavlatelig, inn-til seklenes ende, går mellom Guds kraft og verdens hat. Betraktet i evighetens lys er alle forfølgelser, alle trengsler ikke annet enn et middel i Guds hånd, til vår fullkommengjørelse.

En forhenværende socialist som er blitt dominikaner.

Midt i det moderne hedenskaps tid, hvor, som i Russland, religionen blir kvalt og erklært for ikke å bestå, feirer en forhenværende socialist, som ennu i 1920 var president for den socialistiske ungdomsorganisasjon i Lausanne, sin første messe i katedralen i Freiburg i Schweiz. Katedralen var fylt til trengsel, alle plasser var optatt, ti hele Freiburgs befolkning og hele kantonen tok del i denne fest, som i sin egenart sjelden eller kanskje aldri er blitt feiret der. Dominikanerpater, professor dr. Claverie fra Freiburg, holdt festprekenen og talte over prestekallets storhet, og så leste Pater Getaz, den forhenværende socialistfører, sin første melliige messe. Pater Getaz er for noen år siden gått over fra protestantismen til katolisismen. Etter gudstjenesten var det en liten fest for hans venner, og her talte Reinhard Leyvraz, sjefredaktøren for «*Courier de Genève*», likeledes en forhenværende protestant og socialistisk ungdomsfører. Han nevnte den tid da han med den nyinnviede prest hadde styrtet sig inn i socialismens villfarelser og arbeidet i den socialistiske avis «*Droit du Peuple*». Ved festbordet var manges øine våte under Reinhard Leyvraz tale. Og alle var beveget da han sluttet med disse ord: «Er det ikke et symbol på vår tid, tyder det ikke på en utvikling og en opvåknen, da vi idag morges så hvorledes en forhenværende socialistfører mottok den hellige kommunion av en ordensprests hender, en prest som likeledes selv har vært en socialistisk ungdomsfører?»

Det var i virkeligheten et gripende øieblikk da Pater Getaz etter sin første hellige messe kunde overrekke sin forhenværende socialist-venn den hellige kommunion, Vår Frelser.

Dr. I. H.

POLITISK ANTIKATOLISISME

AV HILAIRE BELLOC.

Roten til uroen i Irland og årsaken til opposisjonen mot det fascistiske Italia.

Argumentet fra timelig fordel overfor guddommelig sannhet er verdiløs av to grunner. For det første: timelig velstand går avvekslende op og ned, mens den guddommelige sannhet ikke forandrer sig. Og for det annet: den guddommelige sannhet lover aldri materielle fordeler til noen. Man kan likeså godt forsøke å lage penger ved å skrive gode vers.

Men argumentet fra materiell velstand har en utmerket tilfeldig virkning når den vendes mot den guddommelige sannhets opponenter. Den forstyrrer deres selvtilfredshet, og i denne henseende svekker den deres angrep. Slikt mosegrodd nonsens f. eks. som at katolske nasjoner er fattige og antikatolske nasjoner er rike, var enda ikke verdt noe dengang det virkelig var sant om Vesteuropa. Men skjønt den ikke var en virkelig sann kjensgjerning senere, var den av stor (men ulogisk) virkning i fiendens leir. Det var som når en mann forteller en at hans tilstedeværelse var god fordi den hindret torden, og der like i det han sa det brøt et voldsomt tordenvær løs.

Jeg har derfor en undskyldning når jeg fremlegger en eller to punkter angående en lite bemerket virkning av antikatolsk følelse på nasjonenes timelige skjebner.

I almindelighet tenker folk at antikatolsk følelse er noe som kan skade statens indre. De bemerker at den kan føre til friksjoner mellom katolske og ikke katolske borgere, eller til unødvendige utgifter ved å forsøke å danne et opdragelsessystem som lar den katolske Kirke ute av betraktning. Men der er en ennu mer betydningsfull virkning og det er den virkning antikatolsk følelse har på nasjonenes utenlands-politikk, det vil si: på dens beregninger over hvordan den skal forholde sig overfor sine naboer.

Nu har det over hele Europa i de siste 200 år, og da især siden den franske revolusjon vært en forunderlig taushet angående denne mest betydningsfulle av alle kjensgjerninger med henblikk på internasjonalt samkvem. Politikere og diplomater og pressen har optrådt som om forskjell i religiøs kultur intet har å gjøre med nasjonal ergjerrighet, nasjonalt hat eller den aktelse den ene nasjon har overfor en annen. Det har vært en overenskomst om at alt avhenger av rase, eller sprog eller nasjonal organisasjon, og en enighet om ikke å tale om de almindelige tradisjoner av tros- og den tilsvarende morallære og de livskilder hvorfra nasjonene

har sitt utspring. For det virkelige skille mellom menneskelige samfund beror alltid mere på deres religiøse kultur enn på noe annet. En nasjon kan godt være likegyldig overfor sine gamle læresetninger, ja, den kan endog ha glemt dem, men helt til en eller annen ny positiv religion opstår, vil virkningene av den gamle religion, den konsekvente tankegang og sociale praksis og nasjonens karakter i det hele fortsette sitt kraftige liv.

Dette vil ikke si det samme som at den oprinnelige religiøse kultur er den eneste ting som adskiller de forskjellige samfund. Rase, politiske mål og sprog og mange andre ting har øiensynlig også stor virkning, men pointet er at den oprinnelige religiøse kultur har den største virkning, og ikke å regne med den i det hele, vil være en stor feil.

Ta f. eks. Britaniens enhet. England, Skotland og Wales er ett land fordi de har én religiøs kultur, mens det irske spørsmål derimot er blitt helt gjennomsyret av konflikten mellom to religiøse kulturer. Denne lange, kostbare, ødeleggende process i forbindelsen mellom England og Irland har andre faktorer enn religion som er skyld i den, både rase, sosial organisasjon og brytningen mellom det feudale England og det irske stammeland, men ingen av disse har noensinne vært så betydningsfull som den tragedie der fulgte etter reformasjonen fra Elisabeths erobring til Cromwell, og derfra videre til den endelige ulykke etter Boyne-slaget.

Det var umulig å få ut av den antikatolske kulturs hode at den katolske kultur var noe lavere og derfor naturligvis av skjebnen bestemt til å være underkastet sin motstander. Vi vet alle hvad denne feiltagelse har resultert i. Hvis en mann under illusjonen av at en sten er en hasselnøtt, forsøker å knekke den mellom sine tenner, er det tennene som vil knekke, ikke stenen.

Vi har hatt noe lignende i internasjonalt samkvem, men heldigvis ikke så farlig i sine resultater. Det er Polens stilling etter verdenskrigen. Det synes umulig å få ut av hodene på de protestantiske prøssere at de har en guddommelig rett til å regjere over de katolske polakker, og at der hvor de to sprog og raser er blandet sammen, er det en uhyrlighet å ha katolske polakker til å regjere over de protestantiske prøssere. Følgen er at Prøssisen fortsetter å gjøre nytteløse krav på

en del av Polen som kalles: «Den polske korridor», som har vært polsk fra begynnelsen av historien og som kanskje er mere glødende polsk enn noen annen del, og hvad som er ennu mere: den er det eneste sted hvor Polen har en egen havn ved Østersjøen.

I denne latterlige strid har mange engelskmenn vært enig, og har derigjennem satt nasjonen i fare. For en ting er iallfall sikkert. Ethvert angrep på Polen vil føre til krig, og det er også sikkert at en ny krig vil skade England mere enn noe annet land.

Men hvorfor føler så mange engelskmenn slik? De føler det som regel ikke, men den virkelige grunn er at de føler sig i slekt med det protestantiske Nordtyskland, og de føler sig ikke i slekt med det katolske Polen. En engelskmann i Danzig forstår det samfund han lever i. En engelskmann i Gdynia, den store havneby som er Polens viktigste åpning mot nord, gjør det ikke. Han ser kontrasten i raselikhet mellom ham og prøsseren og ulikheten mellom ham og slaveren. Det er noe i det, men denne sympati med prøsserne mot polakkene er i virkeligheten ikke annet enn en likhet i kultur, og roten til kulturen ligger i religionen.

Eller ta den nuværende uoverensstemmelse mellom den antikatolske parlamentariske regjerende frimurersekt i Frankrike og Centraleuropa. Det var øiensynlig en fordel for franskmennene at de hadde forbindelse mellom Bayern og Østerrike etter våbenstillstanden. Det vilde ha sikret den europeiske fred. Istedenfor å arbeide for et slikt forbund nedstemte den franske regjering i almindelighet og Clemenceau i særdeleshet forslaget, og således blev Berlin centret for den største del av Tyskland. Hvorfor gjorde de det? Sempelthen av antikatolsk følelse. I dette tilfelle erkjentes den åpenlyst.

Eller ta noe som heldigvis ikke har gjort så stor skade, men som kunde ha skadet mere: det er den fullstendige misforståelse som det protestantiske England og det frimurerske Frankrike hadde med henblikk på den fascistiske revolusjon i Italia. Det var ikke spørsmål om sympati. Det var spørsmål om en blott og bar forståelse av den, eller ennu mer, en erkjennelse av at den bevegelse som Mussolini stod i spissen for var av en slik karakter at den kunde tåles. Den største feiltagelse blev gjort fordi de ikke forstod en annen nasjons kultur, og grunnen til at de ikke forstod den var at kulturen var katolsk. Ikke fordi at katolisismen frembringer fascisme. Det gjør den øiensynlig ikke. I noen tilfelle frembringer den rent demokrati, som i Andorra eller i Ticino eller i Valais. Andre steder, som i Belgien, arbeider den med et parlamentarisk monarki. For i det hele tatt å forstå den, må man forstå den nasjon hvor den opstod, nemlig det italienske folk. For å forstå det italienske folk må man forstå deres kultur, og kulturen har sitt utspring i religionen.

Vi er ennu ikke ferdig med dette onde. Mange andre feil vil bli gjort, og mange flere misforståelser vil komme. Men vi kan mildne dem, og gradvis eliminere dem hvis vi ved alle leiligheter lærer den viktigste sannhet: at samfund adskiller sig fra hverandre hovedsakelig på grunn av de forskjellige religiøse innflytelser som har dannet dem. Når folk vet det og taler åpent om det, vil nok deres antipati overfor en annen religiøs kultur fortsette, men de vil i det minste ikke gjøre de største feil ved å misforstå stillingens elementer, og ved ikke å erkjenne sannheten om at skillegrensen i Europa ikke ligger i sprogene eller rasene, men i religionene.

MANNENS HENDER.

(Oversatt fra engelsk ved SIGRID UNDSET).

V.

Vesle-bror satte sig godt tilrette tett inn til gitteret, mens han fremdeles holdt mannens hånd. Det var ingen ting han var så glad i som eventyr, og ved selve bevegelsen viste han sin glede bedre enn han kunde vist den ved mange ord.

«Jeg skal fortelle om mig selv også,» fortsatte mannen, «hvordan valgets bitre kalk har bragt mig hit, om hvor glad og frydefullt mitt hjerte føler sig tross de

mange plager jeg må tåle, og ikke har noget ønske om å komme ut.

Om min Konge og hans heltegjerninger vilde jeg gjerne fortelle, om hans rike og hans overhøilhet over alle denne verdens fyrster, slik at deres navn er en tom lyd og deres ære et skinn sammenlignet med Hans; om Hans kraft og Hans raskhet som er så stor at ingen som har prøvd å kappes med ham i styrke og smidig-

het, har tvunget ham i kne. Og allikevel så utrolig nådig og mild, mot ingen hård eller voldsom, men full av godhet mot alle, slik at alle som ser ham inderlig ønsker de må få den lykke å få høre til hans venner. Og når de hører til flokkèn hans, da viker lysten til å vinne denne verdens gods fra dem, og Hans vennskap er det eneste de vil vinne. Og tro ikke Han er nogen konges eller herskers fiende, for Hans rike er ikke av denne verden, det har Han sagt selv.»

Ved disse ord følte Vesle-bror sig meget lettet, han hadde et øieblikk vært redd at Kongen kanskje var den onde konge av Spania.

«En gang,» fortsatte mannen, «én gang stod en fiende op mot Kongen innenfor landets egne grenser, en hård hals, én hvis hele lyst stod til ondskap og nid-dingsverk. Og all sin hug hadde han satt på oprør og frekke planer. Sitt hovmodige sinn vilde han ikke ydmyke, men prøvde av all kraft å så hatets og oprørets sedekorn i folkets hjerter. Store ord brukte han, og i smukke ords svøp hyllet han sin onde og naturstridige hensikt. Og mange lot sig lokke og fulgte ham og sviktet sin edle husband, som hadde vært dem så god og så nådig en herre.»

Ved disse ord strøk Vesle-bror mannens hånd, for han skjønnte han var svært lei for dette.

«Da blev min Konge sorgfull, og tok til å tenke på hvordan han best kunde stanse dette oprøret og igjen bringe fred og endretighet til veie. Og han kunngjorde at hver den som fulgte ham i krigen, og delte hans fare og smerte, for alltid skulde høre til hans hird og ha del i hans glede og fremgang. Og hvad vondt de led, så vilde han lide det samme og stå hos dem og hjelpe dem. Og disse hederlige kårene var det mange som tok imot og skrev sig inn i kvartermesterens bok og drog i felten. Selv var jeg bare en unggutt, men da jeg hørte om Kongens kunngjørelse, lot jeg mig skrive inn jeg også. For gjerne vilde jeg stride med i så god en strid.

Og alt er blit fullkomment efter det løfte han gav. Og så mangel en gang når jeg slet vondt og var trett og var kringsatt av fiender, har jeg kjent at han var nær, og har visst at han også har slitt vondt på samme måten, og har følt mitt hjerte styrket. For hans stridsmenn som sover ved leirbålene og gjennemisnes av blåsten, våkner ofte når natten er mørkest, og sé, da bøier han sig over dem, såret som de, fattig og frysende som de. Og her i cellen hvor du finner mig, hvor jeg er kommet fordi jeg har prøvd å følge ham, hit kommer han mangel en gang gjennem bolt og bom for å pleie mig og hele mitt sår. For med sine gjen-

nemborede hender helbreder han oss, og vi har fått lægedom i Hans sår.»

Ved disse ordene høide Vesle-bror sig fremover igjen og prøvde å se gjennom gitteret inn i cellen, men da han ikke kunde det, bare strøk han mannen over hånden igjen.

«Og derfor er det,» fortsatte mannen, «derfor er det jeg er glad her i fengselscellen, og holder av den og alt hvad i den er for hans skyld. For som Hans nær-
vær er liv, glede, skjønnhet og fryd og ære og intet annet, så fins det fjernt fra ham ikke annet enn død, sorg, bedrøvelse, pine og skam. Og om jeg enn er lydlig mot ham så lenge jeg lever, om jeg enn for hans skyld utholder trengsler og pinsler, vil det jeg gjør allikevel nå op mot den lønn han har beredt mig?»

Da mannen hadde sagt dette, tidde han lenge stille. Vesle-bror trodde ikke han vilde si mere og begynte å klyve op igjen.

«Farvel, min lille venn,» sa mannen, «og vær ved godt mot, for min Konge elsker alle som er medynksfulle og gode av hjertet og ser til Hans barn i deres nød.»

«Å, om Han vilde helbrede mig for min uførhet!» vilde han ha sagt, men just fordi han hadde denne uførheten, kunde han ikke. Uten et ord, og svært lei for å måtte gå, vendte han igjen tilbake til de levende menneskers verden.

Men allikevel tenkte han næsten hele tiden på mannen og eventyret han hadde fortalt. Han lengtet efter at det skulde bli sengetid, så han i fred og ro kunde få tenke over det hele og gjenopleve det i tankene.

Peter stod i skjorten og leste sin aftenbønn. Han bad fire engler stå vakt om hodeputen og de fire evangelister å signe sengen han lå i. Så la han sig til å sove med Vesle-bror ved siden av sig. Veslebror gledet sig til å få tenke hele natten i ro og mak, og uten å skynde sig. Han lå ganske stille, og da han hørte Peter puste langt og dypt, begynte han å utmale sig mannens fortelling i billeder. Han hadde ofte før laget billeder i tankene, men dette var de beste og heleste han hadde oplevd. Mange ganger før hadde den ene delen av billedet bleknet bort mens han laget den andre, slik at han så ben og føtter uten ansikter eller ansikter uten ben og føtter. Men disse billedene var hele og varige og laget sig næsten selv. Først så han byen som Kongen rådde over, en vakker by, omtrent som London en sommerkveld sett fra Towers murer, med tårnene som gull og elven vidunderlig mørkeblå. Og Kongen red gjennem byen på en hvit hest; den gikk med det store hvite holet sitt ydmykt senket mot marken. Der Kon-

gen gikk forbi, kom folkene i byen ut av husene sine; de sa ingenting, men stod med armene strakt op mot ham og stirret på ham.

Nu så han Kongens fiende, en svær mann i røde klær. Han satt med sine menn i en vinstue, og talte opprørske ord med dem. Og de løp ut og inn gjennom byen, kom og forsvant som røde rotter. Og overalt hvor de kom, sådde de oprørets sæd. Frøkornene var næsten svarte og så ut som erter som er blitt mugne.

Så kom oprøret, frukten av den onde sæd, og byens klokker klemtet så sterkt som han hadde hørt det en gang håndverkslærlingene hadde laget optøier. Overalt så han fiendens svenner samle sig; de var rød-klædd som han selv; fjesene var røde av sinne, og tenene gliste lange og hvite som rottetenner. På en annen plass som lignet plassen ved St. Pauls Kors, men bare var enda vakrere, stod Kongen på en prekestol som så ut som prekestolen i St. Paulskirken og kunn-

gjorde sine hederlige vilkår, mens kvartermesteren stod ved siden av ham med sin store bok. Han så mange menn komme frem og la sig skrive inn som Kongens krigsmenn, og Kongen takket dem med stor godvilje og sjelden folkesellhet. Så skiftet skueplassen til et vilt landskap hvor slaget raste; det var natt og sterk kulde, og Kongens menn lå og sov rundt vaktbålene. Kolde vindgufs rusket i teppene de prøvde å tulle sig inn i, og drev gnister og tett, tykk røk mot dem, så de ynket sig og kastet sig urolig frem og tilbake. Og mens han så på det, kom Kongen stillferdig og stod midt iblandt dem.

Det var det billedet han likte aller best, og han prøvde å gi sig selv en plass i billedet, liggende ved siden av de sårede mennene. For etterhvert som Kongen skred frem, så han ham brede sine hender ut og lege deres sår. Og de sårede lå lunt og stille, for vinden blåste ikke lenger. (Fortsettelse).

DEN NYE ARBEIDER-ENCYKLIKA.

(En fortsettelse av «Rerum Novarum»).

Den nye rundskrivelse begynner med ordene «Quadragesimo anno», «i det 40. år», som angir grunnen til encyklikaen, nemlig 40-årsdagen for den store Leos sociale skrivelse som i hovedlinjene viste det sociale spørsmåls løsning i katolsk ånd. Denne encyklika er ikke uten videre et forsvar for Leo XIII's berømte arbeider-skrivelse, men den er både et minne om og en fortsettelse av «Rerum Novarum». Den betrakter arbeiderspørsmålet i nutidens lys.

Encyklikaen kan inndeles i tre hoveddeler: i den første del skriver Paven om de frukter «Rerum Novarum» har høstet. Der antydes betydningen av «Rerum Novarum» for fastsettelse av sociale og økonomiske læresetninger etter de katolske prinsipper. Den viser de initiativer som er gått ut fra denne encyklika, for å gi arbeiderne en solid religiøs og moralsk utdannelse og for et samvittighetsfullt og visst forsvar for deres klas-ses moralske og økonomiske interesser. Det gjøres oppmerksom på med hvilken energi Leo XIII for arbeiderne krever retten til å forene sig og til å forsvare deres rettmessige rettigheter. Til hvor mange arbeiderorganisasjoner har «Rerum Novarum» ikke gitt støtte? Den er blitt den katolske arbeiders «magna charta».

I encyklikaens annen del tas det særlig hensyn til de nuværende tidsforhold. Kirken har ikke bare retten, men også plikten til å gripe inn i sociale spørsmål. Ikke hvad deres tekniske side, ikke vhad deres rent jordiske mål angår, men vel for så vidt de vedkommer

moralloven og Evangeliet. Etter på nytt å ha bekreftet Leo XIII.'s lære (Kirkens lære) om eiendommen gir den en utredning av forholdet mellom kapital og arbeide, det moderne økonomiske systems essentielle elementer. Rundskrivelsen erklærer at hverken det ene eller det annet har rett til å tilegne sig hele frukten av deres samarbeide. Kapital kan ikke bestå uten arbeide, og arbeide ikke uten kapital. I fortiden bestod der mellom kapital og arbeide uten tvil for iøinefallende misforhold. Vi ser nemlig på den ene side uhyre formuer samlet i hendene på nogen ganske få «altforrike» og på den annen side en uoverskuelig masse bare lønnsarbeidere som ikke eier annet enn sin arbeidskraft. En reorganisasjon av hele det økonomiske system er derfor nødvendig ifølge den sociale rettferdighets krav, så at en likere fordeling av kapitalens og arbeidets fellesfrukt blir mulig. Derved er vi kommet til Pave Leo XIII.'s ønske: ophevelsen av proletariatet.

Ti om enn de forskjellige samfundsmessige livsforhold innenfor den store menneskefamilie er villet av Skaperen selv og om de enn av den grunn aldri helt kan forsvinne, så kan allikevel proletariatet ikke være en normal og blivende tilstand for størstedelen av menneskeheten. Litt etter litt må den ikke besittende lønnsarbeider kunne erhverve sig en viss velstand. Dette mål er under tingenes nuværende forhold bare opnåelig ved hjelp av rettmessige og forholdsmessige lønner.

Enhver rettskaffen arbeiders lønn må være således at han ikke bare kan forsørge sig selv men også sin familie, og må dessuten gi ham muligheten til å forbedre sine livskår. I slutten av den annen del trekker Paven de store linjer etter hvilke den sociale orden må reformeres, om den skal svare til rettferdighetens lover. Istedenfor klassekamp må verden arbeide for et endrektig samarbeide mellom alle stender. I selve arbeidet skal man anerkjenne arbeiderens menneskeverdighet.

I den tredje og siste del gir Paven en oversikt over hele det kompliserte moderne økonomiske system. Uten å forkaste dette som dårlig i sig selv bemerker den allikevel at den tidligere uinnskrenkede konkurranse har gitt plass for en overdreven konsentrasjon, ikke bare av økonomisk makt hos de forskjellige nasjoner, men av virkelig verdensmakt på ganske få menneskers hender, en maktsamling som utartet sig til hensynsløs vilkårlighet, til despotisme.

Socialismen mente å kunne skaffe en radikal medisins mot denne uorden. Men medisinen var verre enn sykdommen. Siden «Rerum Novarum»s offentliggjørelse har også socialismen undergått store forandringer. Den har delt sig i to forskjellige retninger. Den første under navnet av *kommunisme* fører socialismen til dens yderste konsekvenser, og lar sig på ingen måte forene med Kirkens lære. Den annen retning som beholder navnet *socialisme* har i flere land forandret sitt program. Flere av dens praktiske krav er ikke i strid med rettferdigheten og faller sammen med Kirkens. Men dens fundamentale opfatning av samfundet er av en sådan art at den aldri kan forsones med Kirkens. Et kompromiss mellom disse to forskjellige synspunkter er umulig.

Ingen kan samtidig være en god katolikk og en virkelig socialist.

Et middel mot alle disse villfarelser kan bare skaffes ved en moralsk reform, ved gjenoprettelse av rettferdighetens herredømme, som hele økonomien må være gjennemtrent av.

Til slutt oppfordrer Paven alle mennesker av god vilje til samarbeide i denne samfundets fornyelse. Med glede ser han de tallrike bestrebelsers og foretagender i de forskjellige land til dette formål. Han gleder sig over den iver som legges for dagen ikke bare av geistligheten men også av lægfolket, besjelet av den katolske aksjonsånd. Guds Kirke frykter ikke for sig selv men for så mange sjeles evige skjebne, hvis en anskuelse skulde få overhånd, hvilket så mange ønsker, men som vilde føre til ruin.

Moderne heroer. . .

I Italia var vi oftere vidne til de unge fascisternes heltegjerninger. Det var ikke nogen sjelden begivenhet å se en stakkars student hvis eneste forbrytelse vel må ha vært at han hadde en annen mening enn sine an-gripere, mishandlet av en tyve stykker, «sort-kjoler», bevæbnet med stokker, som de lot hagle ned på sitt maktesløse offer. Deres yndlingsverk i den tid var å trengre inn i de katolske ungdoms-foreninger eller de socialistiske byråer, hvor alt det som kunde brennes, blev kastet ut på gaten. Der ventet andre helter for å lage sine beryktede bål, vandalismens symbol. De «ildfaste» gjenstander blev ødelagt på de mest varierende måter. Fascistenes seneste heldedåd er pryglingen av Italiens største musiker: Toscanini. Hvorfor? Fordi den stakkars mann er mere kunstner enn fascist, og det har man for øieblikket ikke lov til i kunstens land.

En verdig pendant til Italias heroer finnes i Litauen, hvor jernmakten raser mot de katolske studenter av begge kjønn, og uten nogen prosess fengsler alle som ikke blindt adlyder dens uintelligente, nasjonalistiske makt-syke. Der er det ikke slyngler, men statens ordens-tjenere som uten videre og mot de mest elementære frihetslover trenger inn i en religiøs forsamling for kvinner. Politiet vil frata deltagerne deres legitima-sjonspapirer. Denne helt lovstridige opfordring vekker selvfølgelig en livlig protest. Så trenger tolv konstabel-helter voldsomt inn på forsamlingen og vil med vold tilegne sig papirene. En dame, som rolig svarer en politibetjent at hun gjerne lider dette for Kristi skyld, slås uten videre til jorden av den vikarierende politi-chef. Hun støtes ned av trappene hvor hun bevisstløs blir liggende. Da hun av sine venninner bringes til lægen, konstaterer han kvestelser i hodet, ryggen og føttene. På samme måte blev flere andre damer behandlet. To måtte tilbringe natten i politiets arrest-lokale. Andre igjen blev innesperret i stor-forbryter-fengslet i Kaunas.

Så optrer Europas offisielle barbarisme i det 20. år-hundre. Og verdens-pressen synes å bekymre sig mere om brytning og boksing og filmstjerner og banditter, enn om å ta kampen op for de uskyldige. Det er bare «katolikker»!! Den legger mere vekt på penger enn på sannheten. Især den såkalte nøytrale alias liberale presse, det feigeste og mest inkonsekvente element i verden.

I Spania er heroismen gått ennu høiere! Der var dens representanter ikke fascistere, ikke en gang nasjonal-

ister, men Sovjetparadisets medlemmer og utsendinger, og boljsevismens petroleum- og dynamitt-helter. Deres angrep var ikke rettet mot kaserner og vebnede soldater og borgervakt, ikke mot det som er den borgerlige ordens kraft. Mot den retter de sig i beskjednere former ved ansøkningskrav om avrustning, om demisjon o. s. v. De liker best «fiender» som står helt hjelpeløse og forsvarsløse: Kirker, klostre, biblioteker, skoler og kolleger! Deres raseri retter sig helst mot prester, munkes og søstre, og alt som på en eller annen offisiell måte representerer Europas gamle religion, hvis undergang de har svoret. Om natten bolttrer de sig i alle slags utskeielser, i lyset av de brennende klostre, kunstsaker, bøker og paramenter. Om dagen holder de så veldige taler på de rykende ruiner og rester, og forherliger sine «triumfer» som har kostet dem så mange anstrengelser, hvorved de har trosset så mange farer, og som de har bragt så store ofre for!!!

Og så går det overalt hvor kommunistenes forbryterhær nærmer sig. Ruiner, ødeleggelse, henrettelser, kaos og vold er kommunismens troféer. Hvor kommunismen får roffeste, begynner forfølgelsene av de forsvarsløse, forfølgelsen av dem som står i religionens, i kjærlighetens, i menneskehetens tjeneste. Der begynner altrenes, skolenes, klostrenes nedrivning. Meksiko, Kina, Russland og Spania er veltalende vidner om det. Måtte de siste begivenheter i Spania ha vist det edle spanske folk at det er på tide at de forener sig i faste kolonner mot hordenes angrep, mot ødeleggelsens barbarer. Måtte det nye regime snart vise at det behersker den nye tilstand, og at det for enhver pris beskytter hvert lands største klenodium og enhetens sikreste garanti: den katolske tro. Derav avhenger dets skjebne. Det er den tro som i fremtiden vil vise sig å være den eneste som kan holde stand mot anarkismens krefter. Lenin mot Kristus. Det sataniske «nei», mot Skaperens «Ja». Striden er spennende, utfallet ikke tvilsomt.

Til avveksling.

Hvetekornet.

Oslo har nylig hatt besøk av den franske katolikk pater Leseur som har holdt foredrag om sin avdøde hustru.

Et merkelig emne og et merkelig foredrag. Før sin omvendelse var Felix Leseur assuransedirektør i Paris, hvor han levet et meget mondent og helt irreligiøst liv. Hans hustru var religiøs og han hadde lovet å respektere hennes tro. Men i slike spørsmål nytter det ikke å være nøytral, sier pateren. *Man er enten for eller imot.* Og han var imot. Han tålte ikke at hustruen gikk i kirke. Han blev rasende når han merket kirkelige eller religiøse sympatier hos henne. Hun bar motstanden med stor tålmodighet og levet sin tro. Og

troen holdt liv i håpet: «Jeg kommer til å dø først, og når jeg er død vil du omvende dig og bli prest.»

Slik gikk det. Etter hustruens død fant Lesuer hennes dagbok, og den blev midlet til hans omvendelse. 58 år gammel gikk han i kloster. Nu vasker den forhenværende verdensmann stengulvet i sin egen klostercelle (?). Drevet av en uimotståelig trang bærer han vidnesbyrdet fra hustruen videre, videre, alltid videre. Hennes dagbok er spredt i hundretusen av eksemplarer. Og pater Leseur har holdt over 400 foredrag om hennes tro og liv.

I fortellingen om denne skjebne ligger hemmeligheten ved kristendommens og kirkens udødelighet innsluttet som i et nøtteskall. Den som bare ser kirker, ceremonier, lærebygninger eller kirkepolitikk vet intet om kirken. Kirken kan man rive. Lærebygninger kan man splintre. Men så lenge hvetekornet faller i jorden og dør kan ingen hindre at det spirer og bærer megen frukt. («Dagen» 19—5—31).

VARIA.

Fra misjonsmarken.

Telegrammer fra Shanghai til Agenzia Fides meddeler at en bande kommunister har trengt inn i den katolske misjonsstasjon i Chaynenkow i det Apostoliske Vikariat i Laohokow. Blandt annet har de også plyndret et seminar for preste-elever, hvor de drepte 3 kinesiske prester, som var professorer ved nevnte seminar. De har ført med sig Mgr. Ricci, Apostolisk Vikar, og fire andre italienske patres, alle Fransiskanere.

Et nytt hollandsk kollegium i Rom.

I nærvær av fire kardinaler, av den tidligere hollandske gesandt ved Quirinalet, av den tidligere hollandske handelsminister Aalberse, har Erkebiskopen av Utrecht, Mgr. Jansen, assistert av Biskopene fra Haarlem og Hertogenbosch, lørdag 16. mai, innviet det nye hollandske prestekollegium i Rom. Iblant de hollandske æresgjester var også den her i Norge velkjente president for det internasjonale katolske kvinneforbund, fru Steenberghe-Engering. Kollegiet bærer navnet: Pius XI. Det er en imponerende bygning i Via Salvatore Rosa i nærheten av S. Saba-kirken. Til kollegiets Rektor er blitt utnevnt Mgr. Eras, som i flere år har vært det Hollandske Episkopats fortjenstfulle Prokurator i Rom.

Jesuitene og Misjonen i 1930.

Hatet mot Jesuitene har sin siste grunn i deres veldige aktivitet for den katolske sak. At de så å si er skytteskiven for alt som hetter «anti-katolsk» i religion og politikk var, er og blir deres største ære og vidner om deres konsekvente standpunkt som aldri svikter tiltross for de heftigste forfølgelser. Også på misjonsmarken utfolder de en stor og fortjenstfull virksomhet. For øieblikket virker der 2700 Jesuiter i de 71 misjonsstasjoner som er betrodd til «Jesu selskap» i de forskjellige verdensdeler. Bare i 1930 forlot 160 medlemmer av Jesuiterordenen sitt fedreland for å bringe Evangeliet til fjerne egner. Deriblandt var 18 fra den belgiske provins, 14 fra den hollandske og 14 fra provinsen i Kalifornia.